

DOI: [10.32702/2307-2156-2018.12.21](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2018.12.21)

УДК 328.184 351 316.77

*О. І. Платонов,
к. е. н., докторант ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МУЛЬТИМОДАЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ЗА УЧАСТЮ АВТОТРАНСПОРТУ

*О. I. Platonov
Candidate of Economic Sciences., Doctoral student
of the private joint-stock company "Higher Educational Institution
"Interregional Academy of Personnel Management"*

IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE DECISIONS OF THE STATE REGULATION OF MULTIMODAL TRANSPORT BY THE PARTICIPATION OF AUTOMOTIVE TRANSPORT

У статті констатовано, що система мультимодальних перевезень належить до стратегічних галузей національної економіки та є ваговою складовою інфраструктурного потенціалу України. Доведено, що розвиток мультимодальних перевезень в Україні потребує на першочергове вирішення низки внутрішніх проблем, зокрема, нормативно-правового характеру. А саме вдосконалення існуючої та розробка нової законодавчої бази з питань регулювання мультимодальних перевезень, її гармонізації з міжнародними нормами та нормами країн Європейського Союзу. Розглянуто механізм державного регулювання здійснення транспортування вантажів великоваговими та/або великогабаритними автотранспортними засобами за договорами мультимодального перевезення, передбачений Проектом Закону України «Про мультимодальні перевезення» й Порядком здійснення габаритно-вагового контролю і справляння плати за проїзд автомобільними дорогами загального користування транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, вагові та/або габаритні параметри яких перевищують нормативні, затвердженим постановою КМУ від 27.06.2007 р. №879. Наголошено на прогалинах Проекту Закону України «Про мультимодальні перевезення» та інших нормативно-правових актів з питань регулювання мультимодальних перевезень. Обґрунтовано доцільність внесення змін та доповнень до Проекту Закону України «Про мультимодальні перевезення» у частині державного регулювання відповідальності операторів мультимодальних перевезень за дотриманням вимог щодо збереження автомобільних доріг загального користування та відповідно до Порядку здійснення габаритно-вагового контролю та справляння плати за проїзд автомобільними дорогами загального користування у частині плати за проїзд, затвердженого постановою КМУ від 27.06.2007 р. №879. Задля розв'язання проблеми руйнації автомобільних доріг загального користування через порушення великоваговими транспортними засобами правил проїзду автомобільними дорогами України запропоновано інноваційні рішення з державного регулювання мультимодальних перевезень нормативно-правового характеру.

The article states that the system of multimodal transportation belongs to the strategic sectors of the national economy and is a significant component of the infrastructure potential of Ukraine. It is proved that the development of multimodal transport in Ukraine requires a priority solution of a number of internal problems, in particular, the regulatory-legal nature. Namely, the improvement of the existing and development of a new legislative framework on regulation of multimodal transport, its harmonization with international norms and norms of the countries of the European Union. The mechanism of state regulation of the transportation of goods by heavy and / or large vehicles in accordance with the multimodal transport contracts envisaged by the Draft Law of Ukraine "On Multimodal Transport" and the Procedure for the Implementation of Dimensional Weight Control and Collection of Fees for Travel by Motorways of the Common Use of Vehicles and Other Self-propelled Vehicles is considered. and mechanisms whose weight and / or dimensional parameters exceed the normative, approved position ovoyu Cabinet of Ministers of Ukraine from 27.06.2007. №879. It is emphasized on the gaps of the Draft Law of Ukraine "On Multimodal Transport" and other regulatory legal acts on regulation of multimodal transport. The expediency of making amendments and additions to the Draft Law of Ukraine "On Multimodal Transport" was substantiated in respect of the state regulation of the responsibility of multimodal carriers in compliance with the requirements for the maintenance of public roads and in accordance with the Procedure for the implementation of overall and weight control and charging for travel by public highways in part of the fare, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated June 27, 2007 No. 879. In order to solve the problem of destruction of motor roads of general use due to the violation by heavy vehicles of rules of travel by motor roads of Ukraine, innovative solutions of state regulation of multimodal transportations of the regulatory legal nature are proposed.

Ключові слова: механізми державного регулювання; мультимодальні перевезення; мультимодальна система перевезень вантажів.

Key words: mechanisms of state regulation; multimodal transport; multimodal cargo transportation system.

Постановка проблеми. Світовий досвід засвідчує, що якісних змін у транспортній галузі можливо досягнути тільки на основі використання сучасних технологій забезпечення та підтримки перевізного процесу, що відповідатимуть існуючим потребам і міжнародним стандартам, побудованих на концептуальних положеннях логістичного управління.

Однією з сучасних логістичних концепцій транспортування вантажів є мультимодальні перевезення, що забезпечують організаційно-технологічну взаємодію різних видів транспорту, координацію та синхронізацію процесів транспортно-логістичного обслуговування, а також партнерські відносини між усіма учасниками ланцюга доставки вантажів «від дверей до дверей» на вигідних умовах [7]. Проте їх розвиток в Україні першочергово потребує на вирішення низки внутрішніх проблем, і насамперед, нормативно-правового характеру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку мультимодальних перевезень широко обговорюються в політичному, науковому та бізнес-середовищах, зокрема, в роботах таких дослідників, як Р. Вернигора, А. Жариков, Н. Засядько, Б. Козирь, Ю. Махова, Ю. Месик, А. Муравський, С. Рудаковський, О. Соколова та ін. Проте незважаючи на суттєві наукові доробки з організації мультимодальних перевезень, до тепер відкритими і не вирішеними залишаються питання з державного регулювання перевезень вантажів великоваговими та/або великогабаритними транспортними засобами, вирішення яких слід визнати вкрай необхідними задля упередження руйнації автомобільних доріг загального користування через порушення великоваговими транспортними засобами правил проїзду автомобільними дорогами України.

Метою статті є пошук інноваційних рішень з удосконалення механізму державного регулювання перевезень вантажів дорогами загального користування великоваговими та/або великогабаритними транспортними засобами у рамках договору мультимодальних перевезень.

Вклад основного матеріалу. Беручи до уваги європейський досвід мультимодальних перевезень, слід зазначити, що їх розвиток в Україні є досить актуальним. Проте в Україні до тепер не існує єдиного універсального закону, який би регулював мультимодальні перевезення різними видами транспорту.

Першою спробою вирішення даного питання стала розробка Проекту Закону України «Про мультимодальні перевезення» (далі – Проект) [5], який до тепер перебуває у стані розгляду. Враховуючи його значимість у розвитку транспортно-логістичної системи країни, не можемо залишитись осторонь, а отже, вважаємо за доцільне висловити власну думку стосовно окремих прогалинах даного законодавчого акту.

По-перше, в умовах євроінтеграції змістовна складова Проекту потребує на гармонізацію з нормами країн ЄС, зокрема в частині понятійного апарату мультимодальних перевезень та пов'язаних з ним існуючих концептуальних положень. Так, згідно ст. 1 Проекту передбачено, що мультимодальне перевезення вантажів – перевезення вантажів двома або більше видами транспорту, яке організовується під відповідальністю оператора мультимодальних перевезень на основі єдиного договору про мультимодальне перевезення [5]. Однак в умовах інтеграції до країн європейської співдружності більш вірним є формування понятійно-категоріального апарату законодавчих та нормативно-правових актів з урахуванням вимог європейських стандартів, зокрема ISO 21500 [8], за яким передбачається застосування ціннісно-орієнтованого підходу (тобто з урахуванням вимог та інтересів зацікавлених осіб).

А отже, в ст.1 Проекту варто подати визначення мультимодальних перевезень за ціннісно-орієнтованим підходом, як міжнародних перевезень, що виконуються двома або більше видами транспорту й організовуються лише одним оператором, який на основі єдиного транспортного документа та єдиної ставки фрахту несе повну відповідальність за організацію та здійснення перевізного процесу, вирішуючи при цьому завдання щодо підбору та вибору оптимальних схем транспортування за мінімальних витрат.

Важливо підкреслити, що саме наявність єдиного оператора мультимодального перевезення, який несе відповідальність за вантаж та можливі ризики, пов'язані з доставкою на усьому шляху слідування незалежно від кількості видів транспорту, що приймають участь у процесі доставки при оформленні єдиного транспортного документа, є головною відмінною рисою від усіх інших споріднених концепцій транспортування [6, с.94].

По-друге, виходячи з аналізу міжнародних конвенцій та договорів за видами транспорту, Директиви Ради 92/106/ЄЕС від 07.12.1992 р. про встановлення спільних правил для окремих типів комбінованих перевезень вантажів між державами-членами [2] та Угоди про асоціацію, абз. 3 ст. 8 Проекту доцільно доповнити такою істотною умовою договору мультимодальних перевезень, як відповідальність сторін договору.

По-третьє, змістовна складова Проекту потребує і на імплементацію Регламенту Ради (ЄЕС) № 881/92 від 26 березня 1992 року про доступ до ринку транспорту товарів дорожніми шляхами в межах Співтовариства на або з території держави-члена або через територію одного або декількох держав-членів [2], а також Директиви Ради 96/53/ЄС від 25 липня 1996 року про встановлення для певних автомобільних транспортних засобів, що рухаються в межах Співтовариства, максимально дозволених розмірів при національних і міжнародних перевезеннях і максимально дозволеної ваги при міжнародних перевезеннях [3] (з урахуванням змін, внесених Директивою (ЄС) 2015/719) [3].

Наразі в Україні обмеження щодо великовагових та/або великогабаритних транспортних засобів, що використовуються під час мультимодальних перевезень автомобільними дорогами загального користування визначено Порядком здійснення габаритно-вагового контролю та справляння плати за проїзд автомобільними дорогами загального користування транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, вагові та/або габаритні параметри яких перевищують нормативні, затвердженого постановою КМУ від 27.05.2007 р. за №879 (ділі – Порядок №879) [1].

Згідно п.27 Порядку №879 передбачається, що перевізник у разі перевищення фактичних параметрів над нормативними має право на проїзд автомобільними дорогами загального користування за умови наявності відповідного дозволу, наданого уповноваженим підрозділом Національної поліції через центри надання адміністративних послуг та здійснення відповідної плати за встановленими ставками залежно від маси такого транспортного засобу, навантаження на вісь (осі), габаритів та протяжності маршруту [1].

В умовах реформування галузі до європейських стандартів виникає необхідність нового підходу до організації мультимодальних (змішаних) перевезень за участю автотранспорту, який дозволив би з однієї сторони упередити руйнацію автомобільних доріг загального користування через порушення великоваговими транспортними засобами правил проїзду автомобільними дорогами України, з іншої – підвищити їх привабливість для користувачів. Для цього вважаємо за потрібне відповідно до плану імплементації Директиви 92/106/ЄЕС [2] до абз. 2 ст.12 Проекту внести зміни та доповнення щодо покладення на оператора мультимодального перевезення обов'язку:

- звернення до уповноважених підрозділів Національної поліції та уповноважених Укравтодором підприємств (у термін не пізніше трьох діб до здійснення перевезення) з питань погодження маршруту та надання дозволу на здійснення перевезень великогабаритними та великоваговими транспортними засобами автомобільними дорогами загального користування;

- отримання дозволу на здійснення перевезень великогабаритними та великоваговими транспортними засобами автомобільними дорогами загального користування - єдиного уніфікованого документа, що видається уповноваженим органом відповідно до Правил проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами, затверджених постановою КМУ від 18 січня 2001 р. №30 «Про проїзд великогабаритних та великовагових

транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами» [4] після внесення в установлених порядку і розмірі плати за проїзд таких транспортних засобів автомобільними дорогами загального користування, в якому визначаються умови експлуатації транспортних засобів протягом певного часу за встановленим маршрутом і який дає право на проїзд за таких умов;

- здійснення відповідної плати за проїзд великогабаритними та великоваговими транспортними засобами автомобільними дорогами загального користування;

- попередження уповноважених підрозділів Національної поліції та уповноважених Укравтодором підприємств (якими було надано погодження маршруту та дозвіл) у термін не менш як за добу до дати початку перевезень (визначених у погодженому маршруті такого засобу) щодо перенесення їх строку у разі затримки або відміни руху великовагового та/або великогабаритного транспортного засобу з будь-яких причин з вини однієї зі сторін договору мультимодальних перевезень.

По-четверте, виходячи з вищевикладеного у ст.14 Проекту варто розширити межі відповідальності оператора мультимодальних перевезень, доповнивши абз. 3:

у випадку допущення порушень великоваговими транспортними засобами правил проїзду автомобільними дорогами України, оператор мультимодальних перевезень несе відповідальність перед державними органами габаритно-вагового контролю за:

- справляння плати за проїзд автомобільними дорогами загального користування транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, вагові та/або габаритні параметри яких перевищують нормативні, затверджені постановою КМУ від 27.05.2007 р. за №879;

- сплату штрафних санкцій за порушення встановлених законодавством обмежень щодо проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами загального користування;

- відшкодування у повному розмірі плати за проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами загального користування у разі затримки або відміни руху великовагового та/або великогабаритного транспортного засобу з будь-яких причин з вини оператора.

Отже, механізм державного регулювання перевезень вантажів дорогами загального користування великоваговими та/або великогабаритними транспортними засобами у рамках договору мультимодальних перевезень має набувати наступного вигляду (рис.1):



Рисунок 1. Механізм державного регулювання здійснення транспортування вантажів великоваговими та/або великогабаритними автотранспортними засобами за договорами мультимодального перевезення

Джерело: [авторське бачення]

По-н'яте, виходячи із запропонованих змін і доповнень до Проекту ЗУ «Про мультимодальні перевезення» необхідно внести зміни та доповнення до Порядку здійснення габаритно-вагового контролю та справляння плати за проїзд автомобільними дорогами загального користування транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, вагові та/або габаритні параметри яких перевищують нормативні, затверджених постановою КМУ від 27.06.2007 за №879 та до Правил проїзду великогабаритних

та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами, затверджених постановою КМУ від 18 січня 2001 р. № 30 «Про проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами» [4] у частині плати за проїзд та відповідальності операторів мультимодальних перевезень.

Ви рішення проблем розвитку мультимодальних перевезень в Україні на основі реалізації вищенаведених заходів, дозволить створити міцний та конкурентоспроможний транспортно-логістичний сектор країни, забезпечить його привабливість не лише на внутрішньому, але й на міжнародних рівнях, а також сприятиме упередженню руйнації автомобільних доріг загального користування.

Висновки і пропозиції. Внесення змін та доповнень до Проекту та супроводжуючих його нормативно-правових актів дозволить завдяки впровадженню інноваційних рішень державного регулювання розв'язати проблеми, пов'язані з руйнацією автомобільних доріг загального користування через порушення великоваговими транспортними засобами правил проїзду автомобільними дорогами України.

Список використаних джерел.

1. Порядок здійснення габаритно-вагового контролю та справляння плати за проїзд автомобільними дорогами загального користування у частині плати за проїзд. Постанова КМУ від 27.06.2007 №879. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/879-2007-p
2. Про встановлення спільних правил для окремих типів комбінованих перевезень вантажів між державами-членами. Директиви Ради 92/106/ЄС від 07.12.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu-ua.org/tekst-uhody-pro-asotsiatsiiu/.../transpo>
3. Про встановлення для певних автомобільних транспортних засобів, що рухаються в межах Співтовариства, максимально дозволених розмірів при національних і міжнародних перевезеннях і максимально дозволеної ваги при міжнародних перевезеннях (з урахуванням змін, внесених Директивою (ЄС) 2015/719). Директиви Ради 96/53/ЄС від 25 липня 1996 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/.../>
4. Про проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами. Постанова КМУ від 18 січня 2001 р. №30. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/30-2001-p>
5. Про мультимодальні перевезення. Проект Закону України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/projects/176/>
6. Соколова О.Є. Теоретичні основи організації та розвитку мультимодальних перевезень в Україні /О.Є. Соколова, Т.А. Акімова, Л.О. Сулима// Економічний простір. – 2014. - №83. – С.91-103.
7. Щодо шляхів розвитку мультимодальних (комбінованих) перевезень в Україні. Аналітична записка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/599/>.
8. ISO 21500: «Guidance on project management», 2012, 36 p. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.isopm.ru/podgotovka/standarty/standart-iso-21500>.

References.

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2007), "Procedure for the implementation of overall and weight control and charging for travel by public highway in the part of the fare", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/879-2007-p> (Accessed 22 November 2018).
2. Directive for the sake of the European Union (1992). "On the establishment of common rules for certain types of combined transport of goods between Member States", available at: <http://eu-ua.org/tekst-uhody-pro-asotsiatsiiu/.../transpo> (Accessed 11 November 2018).
3. Directive for the sake of the European Union (1996). "On the fixing of maximum permissible sizes for certain motor vehicles moving within the Community, national and international transport operations and maximum permissible weight for international transport", available at: [http:// https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/.../](http://https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/.../) (Accessed 19 November 2018).
4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2001), "About the travel of large and heavy vehicles by motor roads, streets and railway crossings", available at: [http:// http://www.zakon.rada.gov.ua/go/30-2001-p](http://http://www.zakon.rada.gov.ua/go/30-2001-p), (Accessed 27 November 2018).
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), "About multimodal transport", available at: <https://mtu.gov.ua/projects/176>, (Accessed 20 November 2018).
6. Sokolova O.E. (2014). "Theoretical bases of organization and development of multimodal transportations in Ukraine" / *Economic Space*, vol.83. pp.91-103.
7. "Concerning the ways of development of multimodal (combined) transportations in Ukraine", available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/599/>. (Accessed 03 November 2018).
8. International Organization for Standardization 21500 (2012), "Guidance on project management", available at: <http://www.isopm.ru/podgotovka/standarty/standart-iso-21500>. (Accessed 09 November 2018).

Стаття надійшла до редакції 02.12.2018 р.